

Tathmini ya Mfumo wa Swahilihub katika Ukuzaji wa Kiswahili Nchini Kenya

Anthony Oloo Owino¹, Kenneth Inyani Simala² na John Hamu Habwe³

¹Chuo Kikuu cha Kibabii

²Chuo Kikuu cha Sayansi na Teknolojia cha Masinde Muliro

³Chuo Kikuu cha Nairobi

Ikisiri

Swahilihub ni tovuti iliyozinduliwa katika mwaka wa 2012 kwa lengo la kukuza Kiswahili mtandaoni. Makala haya yalitokana na utafiti uliolenga kutathmini mradi wa Swahilihub katika ukuzaji Kiswahili. Ili kulifikia lengo hili, utafiti huu ulikusudia kubaini namna mfumo wa Swahilihub unavyochangia katika ukuzaji Kiswahili nchini Kenya. Mwelekeo mseto wa utafiti unaohusu matumizi ya mbinu za kimaielezo na kijarabati kwa pamoja ulitumika katika utafiti huu. Data ya utafiti huu ilikusanywa kwa kutumia uchanganuzi wa matini mtandaoni, mahojiano nyanjani pamoja na hojaji na mijadala miongoni mwa watumiaji wa Swahilihub katika baadhi ya vyuo vikuu nchini Kenya. Aidha utafiti huu ulitumia ARhefs na Similarweb ambavyo ni vifaa vya tathmini ya tovuti ili kutathmini viwango vya ukubalifu na ustahilifu wa Swahilihub miongoni mwa watumiaji wake. Data ya utafiti huu ilichanganuliwa kutokana na malengo ya utafiti na kuongozwa na mihimili ya Nadharia ya Msambao wa Uvumbuzi ya Rodgers (2003). Matokeo ya utafiti huu yaliwasilishwa kwa njia za maelezo, majedwali, picha, michoro na chati. Aidha utafiti huu ulizua tasnifu kuwa utanzu wa teknolojia pamoja na ustawi wa Swahilihub ni nafasi nzuri ya uundaji wa dira ya ukuzaji endelevu wa lugha ya Kiswahili mtandaoni.

Maneno Muhimu: *Swahilihub, Kiswahili, Kenya, ARhefs, Similarweb, Msambao wa Uvumbuzi*

Utangulizi

Dhana ya ukuzaji wa Kiswahili imesheheni jitihada mbalimbali za ukuaji na ueneaji wake miongoni mwa watumiaji wake (Clement, 2010). Ukuzaji Kiswahili ni jumla ya juhudi na hatua mbalimbali zinazochangia katika upanuzi wa wigo wa matumizi ya Kiswahili miongoni mwa wanajamii. Ukuzaji Kiswahili umejengwa kwa nguzo kuu tatu: ujenzi wa lugha ya Kiswahili kwa misingi ya maandishi yake mapana, uundaji wa istilahi zake, ufafanuzi wa sarufi yake na uundaji wa makamusi, usambaaaji wa Kiswahili kulingana na mahitaji ya walengwa mtandaoni pamoja na udumishaji wa hadhi yake katika jamii (Cooper na Robert, 1990). Hivyo basi, ukuzaji Kiswahili ni mchakato na mikakati ambayo hutokea kwa namna mbalimbali na kupitia asasi na vyombo tofautitofauti. Miongoni mwa masuala ibuka katika mchakato wa ukuzaji wa Kiswahili ni uvumbuzi wa tovuti uliotokea katika mwaka wa 1989. Tangu kubuniwa kwa tovuti hadi sasa, maendeleo ya kiteknolojia mtandaoni yamechangia kubuniwa kwa tovuti anuwai, Swahilihub ikiwa mojawapo (Aghaei, Nematbakhsh, na Farsani, 2012).

Swahilihub ni tovuti iliyovumbuliwa katika mwaka wa 2012 na Kituo cha utangazaji cha Nation kwa ajili ya ukuzaji wa taaluma ya Kiswahili kwenye mtandao. Swahilihub ni miongoni mwa mitandao mikuu ya Kiswahili ambayo matumizi yake yanazidi kuenea na kuimarika kwa sababu ya maendeleo ya kiteknolojia. Kwa kuwa utendakazi wa tovuti ya Swahilihub huchangiwa pakubwa na urahisi wake kimatumizi na uamilifu wake kimatini, utafiti huu ulitokana na miongoni mwa mambo mengine, haja ya kuichunguza tovuti ya Swahilihub kimatini ili kubaini iwapo Swahilihub ina matini na kongoo inayokidhi mahitaji ya watumiaji wake na kutimiza lengo la ukuzaji wa Kiswahili mtandaoni au la. Licha ya maendeleo haya ya kiteknolojia kushuhudiwa, tovuti ya Swahilihub haijafanyiwa uchunguzi wa kina ili kupambanua usambaaaji wake na udumishaji wa hadhi na dhima yake. Hali hii ilizua haja kubwa ya kufanya utafiti huu kwa lengo la kupambanua mchango wa Swahilihub katika ukuzaji wa Kiswahili miongoni mwa watumiaji wake mtandaoni. Hali hii

ilichochea utafiti huu kuhusu tathmini ya Swahilihub katika ukuzaji wa lugha ya Kiswahili miongoni mwa watumiaji wake.

Mbinu za Utafiti

Makala haya yalitokana na utafiti uliotumia mwelekeo mseto wa utafiti ili kuyaafiki madhumuni. Mwelekeo mseto wa utafiti ni mtindo wa kukusanya na kuchanganua data unaochanganya mbinu za kimaelezo pamoja na mbinu za kijarabati (Green, 1989). Utafiti huu ulifanyika kwenye Swahilihub ambayo ni tovuti ya kitaaluma inayomilikiwa na Nation Media Group. Aidha data ya utafiti huu ilikusanywa kutoka vyyo vikuu kumi nchini Kenya. Utafiti huu uliendeshwa maktabani na mtandaoni.

Sampuli ya Utafiti

Uteuzi wa sampuli katika utafiti huu ulielekezwa na aina mbalimbali za sampuli ili kuyakidhi madhumuni mahususi ya utafiti huu. Utafiti huu ulijikita kwenye aina tatu za sampuli zikiwa pamoja na sampuli kusudio, sampuli nasibu na sampuli elekezi. Uchunguzi wa kimaelezo ulijumuisha hali ilivyo kuhusu nafasi ya tovuti ya Swahilihub katika ukuzaji wa lugha ya Kiswahili nchini Kenya kwa kuhusisha michakato ya uchanganuzi, uainishaji na upimaji (Ipara, 2003). Mtindo wa kisoroveya ulifanikisha upatikanaji wa habari katika hali halisi wakati wa utafiti kutoka kwa watumiaji wa tovuti ya Swahilihub. Utafiti huu ulitumia mtindo wa kisoroveya wa sampuli ndogo kwa vile ulilenga sampuli ndogo ya watumiaji wa mradi wa Swahilihub vyaoni nchini Kenya. (Schilling, 2013: 106), Cresswell na Clark, 2011). Uteuzi wa sampuli ulifanywa kwa njia ya kimakusudi. Sampuli kimakusudi ilihusu uteuzi wa moja kwa moja wa tovuti ya Swahilihub miongoni mwa mitandao mingine ya kijamii kwa sababu ya sifa zake maluum zilizolengwa kwenye utafiti huu. Hii ni kwa sababu mitandao ni mingi lakini si yote imeandikwa kwa Kiswahili au ina matumizi ya Kiswahili. Kwa mujibu wa Kothari (2004), sampuli makusudi hutokana na uteuzi wa kimakusudi ambapo mtafiti huchagua vipengele ambavyo hutumiwa kama sampuli kuwakilisha kikundi cha watu. Mugenda na Mugenda (1999) wanasema kuwa mbinu hii inamruhusu mtafiti kutumia watu, vitu, hali au tabia ambazo zina taarifa inayohitajika kwa kuzingatia malengo ya mtafiti. Mfumo wa Swahilihub ulibainika kwa kutathmini muundo wake na umbo lake pamoja na urahisi wake kimatumizi ili kuweka wazi namna Swahilihub ilivyofumbwa pamoja na mwonekano wake kwa watumiaji wake. Utendakazi wa tovuti hujumuisha upatikanaji wa habari muhimu kuhusu huduma fulani mahususi kwenye mtandao. Ufikiaji wa tovuti hurejelea upakiaji wa data na habari kwa njia inayoweza watumiaji wa tovuti kuzifikia kwa urahisi habari muhimu wanazozitafuta (Diffly, 2006, Leung, Law na Lee, 2016).

Nadharia ya Utafiti

Utafiti huu uliongozwa na nadharia ya Msambao wa Uvumbuzi ya Rodgers, (2003). Kwa mujibu wa Rodgers, nadharia ya Msambao wa Uvumbuzi ilibuniwa kutokana na juhudi mbalimbali za awali katika nyanja za sosiolojia, anthropolojia, elimu, afya, na mawasiliano. Raslimali muhimu sana ya nadharia hii ni wanajamii ambao wana uwezo wa kuukubali ama kuukataa uvumbuzi wote. Ili uvumbuzi wote ufanikiwe, ni lazima ukubalike na hatimaye kufikia kilele chake cha ukubalifu miongoni mwa wanajamii.

Ukusanyaji na Uchunguzi wa Data

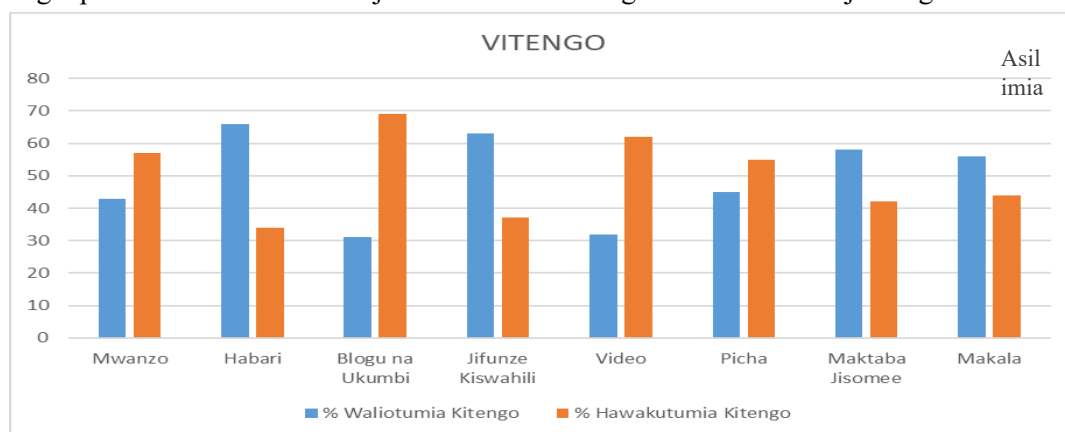
Data ya uchunguzi huu kuhusu mfumo wa mradi wa Swahilihub ilitokana na uchanganuzi wa tovuti ya Swahilihub kwa kutumia Arhefs. Ni kutokana na data hii ambapo vipengele mbalimbali vya utendakazi wa Swahilihub kiumbo na kimuundo vilibainishwa. Matokeo ya utafiti huu yalibainisha manufaa ya tovuti ya Swahilihub na uwezo wake wa kuchangia katika ukuzaji wa taaluma ya Kiswahili. Hali hii ndiyo iliyorejelewa na Rodgers, (2003) kama uchunzaji ambao ni uwezo wa uvumbuzi kuonekana kuwa wa manufaa na kutoa mchango halisi unaotambuliwa miongoni mwa watumiaji wake. Vitengo vya tovuti ya Swahilihub vilitumika kukuza taaluma ya Kiswahili kwa viwango mbalimbali.

Jedwali 1: Matumizi ya Vitengo Mbalimbali vya Tovuti ya Swahilithub

Vitengo vya Swahilithub	Naitumia sana		Naitumia		Siitumii		Sijui	
	Idadi	Asilimia %	Idadi	Asilimia %	Idadi	Asilimia %	Idadi	Asilimia %
"Mwanzo"	27	10.7%	81	32.1%	66	26.2%	78	31.0%
"Habari"	65	24.7%	109	41.4%	42	16.0%	47	17.9%
"Jifunze Kiswahili"	68	26.6%	93	36.3%	41	16.0%	54	21.1%
"Blogu na ukumbi"	26	10.8%	49	20.4%	77	32.1%	88	36.7%
"Maktabani jisomee"	60	22.8%	92	35.0%	51	19.4%	60	22.8%
"Picha"	39	14.7%	81	30.6%	83	31.3%	62	23.4%
"Video"	30	11.7%	68	26.5%	93	36.2%	66	25.7%

Matokeo

Mchango wa vitengo mbalimbali vya Swahilithub katika ukuzaji wa Kiswahili ulibainika kupitia kwa vitengo vyake vyote. Matumizi ya vitengo mbalimbali yalitokea kwa asilimia 48 (156) ya watumiaji wake mtandaoni. Asilimia hii ilitokana na mchango wa vitengo vyote vinane (Mwanzo, Maktabani Jisomee, Blogu na Ukumbi, Picha, Habari, Makala, Video na Jifunze Kiswahili). Vitengo hivi havikutumiwa kwa kiwango cha asilimia 52 (176) ya watumiaji wa tovuti ya Swahilithub (Taz.Chati 1.0). Kitengo cha habari ndicho kilichotumiwa kwa wingi kwa asilimia 66 (224) kikifuatwa kwa karibu na jifunze Kiswahili kwa asilimia 63 (225) maktabani jisomee kwa asilimia 58 (197) na makala kwa asilimia 56 huku blogu na ukumbi kikitumiwa kwa kiwango cha chini zaidi kwa asilimia 31 kikifuatwa na video kwa asilimia 32 ya matumizi. Matokeo haya yalibainisha kwamba vitengo vya Habari, Jifunze Kiswahili, Maktabani Jisomee na Makala viliwafikia watumiaji wengi zaidi kuliko vitengo vingine vyote. Hii ilitokana na mchango wa moja kwa moja wa vitengo hivi katika usambaaji na udumishaji wa Kiswahili kupitia ufundishaji wake. Ni thibitisho kwamba matini iliyopatikana kwenye vitengo hivi ilikuwa stahilifu na faafu zaidi na hivyo basi kuwapendeza watumiaji wengi wa tovuti ya Swahilithub. Vitengo vya Video na Blogu na Ukumbi havikuwapendeza watumiaji wengi, na hivyo basi kuepukwa na watumiaji wengi kwa asilimia 69 na 68 mtawalia. Ingawa matokeo ya matumizi yao ni ya chini, vitengo vya Video na Blogu na Ukumbi, huwa ni rahisi kutumia na vilichangia pakubwa katika usambaaji wa Kiswahili miongoni mwa watumiaji wengi mtandaoni.

Picha 1: Vitengo Mbali Mbali vya Tovuti ya Swahilithub

Utafiti huu uligundua kwamba watumiaji wachache wa tovuti ya Swahilithub, asilimia 48 (163) huvitumia vitengo mbalimbali vya tovuti ya Swahilithub kama ilivyoonyeshwa katika jedwali 1. Hii ni idadi ya watumiaji wa tovuti ya Swahilithub waliofikia hatua ya tatu ya Rodgers, (2003) ya uamuzi wa kuitumia tovuti ya Swahilithub (Taz. Picha 1.). Hii ndiyo asilimia 48 (163) ya watafitiwa walioamua

kuukubali na kuutumia mradi wa Swahilihub katika shughuli mbalimbali za ukuzaji wa Kiswahili kwa jumla.

Misingi ya Ukuzaji Kiswahili katika Tovuti ya Swahilihub

Kwa mujibu wa maandishi yaliyohakikiwa, ukuzaji wa Kiswahili ni jumla ya hatua zinazochukuliwa ili kupanua wigo wa matumizi yake katika shughuli mbalimbali za jamii na hivyo basi kuingizwa katika harakati mbalimbali kama vile katika siasa, uchumi, elimu na pia majumbani mwa watumiaji wake. Ukuzaji wa Kiswahili huakisiwa kwa vigezo mbalimbali kama vile upanuzi wa matumizi yake, uimarishwaji wa misamiati na istilahi zake, ongezeko la idadi ya watumiaji wake, hadhi na dhima yake kupaa juu, kuchipuka kwa aina mbalimbali za matumizi yake, uvumbuzi na ugunduzi wa kisayansi na utambuzi wake katika utawala na siasa. Ingawa Cooper (1990) aliangazia ukuzaji lugha kwa vigezo vitatu; ueneaji kimsamiati na sarufi, usambaaji kieneo na udumishaji hadhi, utafiti huu ulibaini kwamba ukuzaji ni swala pana linaloakisi vigezo vya ndani na nje vikiwa ni pamoja na ukuzaji kikongoo, kihadhi na kieneo. Ukuzaji lugha kikongoo ni kusanyiko la data za semi zilizoandikwa au kunukuliwa ambazo hutumiwa kama kianzio cha ufafanuzi wa kiisimu. Ukuzaji lugha kikongoo unahusika na muundo wa ndani wa lugha. Mambo yanayozingatiwa hapa ni pamoja na kuunda othografia kwa lugha ambazo bado hazijaandikiwa, kuanzisha mabadiliko katika tahajia, kubuni maneno mapya na kuchapisha vitabu vya sarufi na makamusi. Ukuzaji wa aina hii unahusu kuendeleza mbinu za kujifunza lugha iliyoteuliwa kupitia mifumo ya elimu. Ukuzaji kikongoo pia unahusu kupanua ufunzaji na ujifunzaji wa lugha kimaksudi. Simala (2019) na Agume (2022) wanabainisha kuwa ukuzaji lugha kihadhi ni juhudi za kimaksudi za kuathiri na kuleta mabadiliko katika majukumu ambayo lugha inatwikwa. Tathmini ya Swahilihub ilitokana na uchunguzi wa kiteknolojia wa Arhefs pamoja na matokeo yaliyopatikana kwenye majibu ya hojaji na usaili nyanjani. Tathmini hii iliegemezwa kwenye vigezo vitatu vya ukuzaji wa Kiswahili: ukuzaji kikongoo, usambaaji na ukuzaji wake kihadhi na dhima.

Katika muktadha wa Kenya, Kiswahili kilipewa hadhi kama lugha rasmi sawa na Kiingereza. Ili ukuzaji wa Kiswahili utimie kikamilifu, ni lazima kuweko na uungaji mkono wa wanasiasa, yaani ukubalifu wa serikali katika shughuli nzima ya uundaji na utekelezaji wa sera ya lugha kwa ajili ya kufanikisha mchakato mzima wa ukuzaji wa Kiswahili (Legere, 2002) na Kandagor (2012; 2013a). Utafiti huu ulibaini mchango wa Swahilihub katika ukuzaji wa Kiswahili kwa misingi mitatu ya ukuzaji wa lugha: ukuzaji kikongoo, yaani ujenzi wa msamiati na maarifa katika mawanda ya Kiswahili kama vile riwaya, tamthilia na ushairi wa Kiswahili; usambaaji wa Kiswahili pamoja na udumishaji wa hadhi na dhima ya Kiswahili (Cooper, 1990; Simala, 2019 na Agume, 2022).

Ukuzaji Kiswahili Kikongoo katika Swahilihub

Katika sehemu hii, matokeo ya utafiti yamebaini kwamba Swahilihub imechangia ukuzaji Kiswahili kikongoo. Ukuzaji wa lugha ya Kiswahili ulidhihirika katika hatua ya nne ya utekelezaji wa msambao kupitia vitengo mbalimbali vya tovuti ya Swahilihub kama ifuatavyo.

Jifunze Kiswahili

Matini ya Kiswahili ni nguzo muhimu katika ukuzaji wake mtandaoni. Matini katika kitengo cha Jifunze Kiswahili ilitumiwa kama raslimali muhimu katika ujenzi wa msamiati, istilahi na sarufi ya lugha ya Kiswahili. Matini kwenye kitengo cha Jifunze Kiswahili yalichangia katika ujenzi wa sarufi na msamiati wa Kiswahili kwa kuhifadhi matini yaliyohaririwa ili kuyakidhi mahitaji ya watumiaji wake kwenye tovuti ya Swahilihub. Ufundishaji wa Kiswahili ulitegemea pakubwa thamani ya matini ya Kiswahili katika kitengo hiki.

NYUMBANI	MAKTABA	UTAFITI/IKISIRI	HADITHI	MASHAIRI/TENZI	MAKALA	VIDEO	Q
TAIFALEO HABARI Taifaleo							
HIFADHI YA KISWAHILI METHALI MISEMO NAHAU VITENDAWILI							
MAGAZETI YA KISWAHILI Mwananchi – Tanzania Mwanaspoti – Tanzania Taifa Leo – Kenya Mtanzania – Tanzania Habari Leo – Tanzania Majira – Tanzania Nipashe – Tanzania Tanzania Daima – Tanzania							
VYANZO VYA KISWAHILI Redio Runinga Magazeti Vitabu Maarifa							
Wahenga ni wazee wenye akili waliotutangulia. Walifikiria na kutunga misemo kwa lengo la kuadabisha, kuonya, kukumbusha wajibu wa kila kundi katika jamii. Ipo misemo ambayo inawagusa vijana, wazee, watu wazima, wanawake, wanaume. Mathalani vifo vya wajawazito vilipokithiri enzi hizo, wahenga walibaini chanzo ni ulaji wa mayai kipindi chote cha mimba na kusababisha mtoto kunenepa sana huko tumboni na kushindwa kupita kwenye njia ya uzazi. Hivyo, wakaanzisha msembo kama, 'Mama mjamzito akila mayai, mtoto atazaliwa bila nywele' ili kuzuia ulaji wa kupindukia wa mayai kwa wajawazito. Tupitie misemo hii ya wahenga;			MAONI MAPYA Amani Njoka on Uundaji wa maneno ya Kiswahili PETER M.ELIAS on Uundaji wa maneno ya Kiswahili Amani Njoka on Wahitimu 35 watunukiwa shahada ya Kiswahili UDSM, mwanafunzi wa Kiswahili aongoza Robert Ayubu on Wahitimu 35 watunukiwa shahada ya Kiswahili UDSM, mwanafunzi wa Kiswahili aongoza Gadi Solomon on Muuaji asakwe				
1. Huwezi kusukuma gari bovu ukiwa umekaa ndani yake Hii inamaanisha lazima uteremke chini. Maana hiyo inakwenda mbali zaidi kwamba unapohitaji kutatua tatizo ni lazima uwashirikishe wengine waliokuzidi maarifa.			2. Samaki anayefumba mdomo wake, hashikwi na ndoano ya mvuvi Ni ushauri kwamba ujiepusha kuzungumza kila jambo kwani kuna watu wengi huenda wana hamu ya kukunasa kupitia kukosea kwako. Kumbuka hakuna binadamu mkamilifu chini ya jua.				
3. Maskini hana hoja, ana haja Inatukumbusha kwamba tufanye kila njia kuukimbia umaskini.			4. Hujafa hujauumbika Kila mtu anathamani, uhai ni suala la muda tu.				

Picha 2: Mifano ya Misemo katika Ujenzi wa Msamiati Kwenye Kitengo cha Jifunze Kiswahili

Ujenzi wa Kiswahili ulitokea kwenye kitengo hiki kutokana na makala yaliyoimarisha sarufi ya Kiswahili na kuboresha usanifu wake miongoni mwa watumiaji wa tovuti ya Swahilihub. Kwa mfano misemo katika picha 2 ilichangia katika ujenzi wa misamiati na istilahi na usambaaji wa misemo ya Kiswahili kote ulimwenguni. Gazeti la *Taifa Leo*, ambalo mpaka sasa ni gazeti pekee la Kiswahili nchini Kenya, linaandaa mitihani yenye majibu katika Kiswahili na masomo mengine na kuichapisha gazetini ili itumike shuleni bila malipo. Gazeti la *Taifa Leo* pia linachapisha makala ya lugha na fasihi kutoka kwa wataalamu wa Kiswahili yanayolenga wanafunzi na walimu wa shule za upili nchini Kenya. Isitoshe, tovuti ya Swahilihub, inayoendeshwa na gazeti hili pamoja na lile la *Mwananchi* nchini Tanzania, imechapisha miongozo ya fasihi iliyo zamia kwa kina maudhui, fani, wahusika, mtiririko na maswali ya udurusu wa fasihi katika vitabu teule vya *Damu Nyeusi na Hadithi Nyingine na Mstahiki Meya*. Miongozo kama hii inatoa nafasi kwa wanafunzi kuelewa dhana anuwai za fasihi na kuikuza Kiswahili kwa hadhira pana ya watumiaji wa tovuti ya Swahilihub. Habari, maoni na makala kemkem katika *Taifa Leo* yanaangazia masuala ibuka kote duniani kama vile siasa, michezo, uchumi, dini, jamii, elimu na kadhalika na ni chombo mufti cha kufundishia isimu jamii, ufahamu, ufupisho, sarufi na hata mashairi ya Jumamosi na Jumapili.

Kitengo hiki kililenga kuikuza lugha ya Kiswahili kupitia kwa michakato na mikakati anuai. Kwa mfano makala ya Owino katika picha 3 ilichangia katika usambaaji wa Kiswahili kupitia kwa majukwaa ya kidijitali. Kwenye kitengo hiki kuliwekwa makala zilizowaelekeza wanafunzi wa viwango mbalimbali. Vile vile kitengo hiki kilikuwa na nakala mbalimbali za insha bora zilizotuzwa na kuchangia katika juhudi za ukuzaji wa Kiswahili miongoni mwa watumiaji wa tovuti ya Swahilihub. Vipindi mbalimbali vya ufundishaji wa Kiswahili viliendeshwa kwenye kitengo hiki kwa ushirikiano na redio Q-fm. Vipindi hivi vilitoa mchango mkubwa katika ujenzi wa sarufi, istilahi na misamiati ya Kiswahili miongoni mwa watumiaji wa tovuti ya Swahilihub. Mashairi ya Kiswahili yaliyohifadhiwa katika kitengo hiki yalitoa mchango mkubwa katika ujenzi wa Kiswahili na udumishaji wake kikongoo miongoni mwa watumiaji wa tovuti ya Swahilihub. Nyimbo za taarab na muziki wa kitamaduni zilitoa mchango mkubwa katika mchakato wa ufundishaji wa fasihi ya Kiswahili mtandaoni. Methali, misemo na nahau zilichangia kupiga jeki mikakati ya ufundishaji wa Kiswahili mtandaoni.

Katika kuijenga lugha ya Kiswahili kisarufi, istilahi na misamiati, wasimamizi wa Swahilihub walihusisha mradi wa kamusi za mtandao wa Chuo Kikuu cha Yale unaojulikana kama ‘The Internet Living Swahili Dictionary’ ili kuboresha kiwango cha istilahi na misamiati yake mtandaoni. Mradi huu ulitokana pia na juhudi za wataalamu wengi wa Kiswahili kutoka kote ulimwenguni. Mradi huu hupokea michango kutoka kwa wataalamu anuwai na kuihariri ili kupata nakala kamilifu ya kamusi mtandaoni. Pamoja na *Kamusi Kuu* na miongozo katika picha 4.5, kamusi hizi zilichangia katika ujenzi wa Kiswahili kupitia upanuzi wa misamiati na istilahi zake mtandaoni. Kufikia sasa mradi huu wa kamusi za kimtandao una makamusi ya Kiswahili-Kiingereza, Kiingereza-Kiswahili, mwongozo wa matamshi bora ya lugha ya Kiswahili, mafunzo ya sarufi ya Kiswahili na tafsiri kupitia mtandao. Mradi huu una kamusi zifuatazo: English- Swahili Dictionary (1995); Swahili- English Dictionary (1995) na Kamusi ya Russian- Swahili- Russian. Kamusi hizi zinapatikana mtandaoni na zimetumiwa haswa kwa kufuata maagizo ipasavyo katika tovuti ya Swahilihub.

Mwananchi		MAONI MAPYA
TAIFALED HABARI		
Taifaleo		
HIFADHI YA KISWAHILI		
METHALI		
MISEMO		
NAHAU		
VITENDAWILI		
MAGAZETI YA KISWAHILI		
Mwananchi – Tanzania		
Mwanaspoti – Tanzania		
Taifa Leo – Kenya		
Mtanzania – Tanzania		
Habari Leo – Tanzania		
Majira – Tanzania		
Nipashe – Tanzania		
Tanzania Daima – Tanzania		
VYANZO VYA KISWAHILI		
Radio		
Runinga		
Magazeti		
Vitabu		
Majarida		
Vipeperushi		
Vyama		
Asasi		
Taasisi		
Vikundi		

iliundwa na nchi za Kenya, Tanganyika, Uganda na Zanzibar. Jumuiya ya sasa iliundwa mwaka 1967 na kuvunjika mwaka 1977.

Lugha ya Kiswahili ilionekana kuwa ni nyenzo madhubuti ya kuimarisha ushirikiano baina ya nchi hizi hasa kwenye masuala ya elimu, uchumi, ustawi wa jamii, sayansi, teknolojia, utamaduni na lugha Jumuiya mpya imeleta mabadiliko katika utendaji na mipango ya kazi.

Kwa mujibu wa Mtendaji Mkuu wa Kamisheni ya Kiswahili, Prof Kenneth Inyani Simala, Jumuiya mpya inaashiria utangamano wa kikanda unaoendana na mwelekeo wa sasa wa dunia ambapo lugha inachukuliwa kama taasisi muhimu inayostahili kuzingatiwa kwa makini.

Hivyo lugha ya Kiswahili inaagaliwa kama nyenzo muhimu katika kuimarisha ushirikiano na utangamano wa kikanda kwa maendeleo endelevu.

Na Antony Owino Oloo

Chuo Kikuu cha Kababti Lugha ya Kiswahili ambayo ndiyo inayoongoza kwa ukubwa na umaarufu miongoni mwa lugha kuu za asili za Afrika imezidi kushuhudia mwamko mpya. Kadiri inavyozidi kubadilika na kuashiria dalili za kutumiwa na watu wengi duniani kote, ndivyo inavyozidi kukumbatia na kutumika kwenye majukwaa mbalimbali ya utandawazi.

Miongoni mwa majukwaa hayo ni Swahili Hub ambao ni mradi mahususi wa kukikuza, kukiendeleza na kuimarisha Kiswahili. Tafsiri ya Swahili Hub ni kitovu cha Kiswahili. Kitovu hiki kina tovuti yake inayohifadhi, kukuza na kuendeleza taaluma ya Kiswahili mtandaoni.

Ni mojawapo ya majukwaa yanayohimiza matumizi ya lugha ya Kiswahili mtandaoni. Kiswahili pia inatumika vilivyo katika tovuti ya kupeana, kupeleka na kutafuta taarifa.

Tovuti za Kiswahili zimezagaa duniani na nyingi ziko Marekani na Ulaya na hata Afrika zimeanza tovuti zenye kufundisha Kiswahili, kusoma na kusikia kupita kompyuta.

Zipo kamusi za Kiswahili, makala na maelazo ya kitaaluma kuhusu Kiswahili. Ziko injini za (search engines) zenye kutumia Kiswahili (mfano Google). Juhudi mmbalimbali zimekuwa zikifanywa katika kukienzi Kiswahili katika naja za sayansi na teknolojia. Miongoni mwa juhudi hizo ni kutekeleza Mradi wa Swahili Language Manager (SALAMA) kwa ushirikiano na TATAKI na Kikuu cha Helniski unaokusanya maneno na matini za lugha ya Kiswahili, kuwa na kusanyo la data za Kiswahili na kisha kuchanganua kiisimu, kupatia tafsiri za Kiingereza na kuhifadhi kwa ajili ya watumiaji.

Amani Njoka on Uundaji wa maneno ya Kiswahili
PETER M.ELIAS on Uundaji wa maneno ya Kiswahili
Amani Njoka on Wahitimu 35 watunukiwa shahada ya Kiswahili
UDSM, mwanafunzi wa Kiswahili aongoza
Robert Ayubu on Wahitimu 35 watunukiwa shahada ya Kiswahili
UDSM, mwanafunzi wa Kiswahili aongoza
Gadi Solomon on Muuaji asakwe

Picha 3: Makala za Tafiti Mbalimbali Kwenye Kitengo cha Jifunze Kiswahili

NYUMBANI

MAKTABA

UTAFITI/IKISIRI

HADITHI

MASHAIRI/TENZI

MAKALA

VIDEO

MWANANCHI HABARI

Mwananchi

TAIFALEO HABARI

Taifaleo

HIFADHI YA KISWAHILI

METHALI

MISEMO

NAHAU

VITENDAWILI

MAGAZETI YA KISWAHILI

Mwananchi – Tanzania

Mwanaspoti – Tanzania

Taifa Leo – Kenya

Mtanzania – Tanzania

Habari Leo – Tanzania

Majira – Tanzania

Nipashe – Tanzania

Tanzania Daima – Tanzania

VYANZO VYA KISWAHILI

Redio

Runinga

Magazeti

Vitabu

Majarida

Vinenerushi

Nahau za Kiswahili na Maana zake

• NOVEMBER 13, 2019

Amani Njoka, Swahili Hub Nahau Maana Kumpa mtu ukweli wake

Kumwambia mtu wazi Sina hali

Sijiwezi/nipo hoiKupiga

uvivu

Kukaa

tu bila kazi Kupiga kubwa

...

Nahau za Kiswahili na maana zake

• NOVEMBER 6, 2019

Amani Njoka, Swahili Hub Tunaendelea na kazi yetu ya kukueleemisha na kukuhabarisha kuhusu lugha ya Kiswahili. Hapa chini ni baadhi ya nahau ambazo tunazitumia sana katika mazungumzo ya kila siku na wakati mwingine tunafahamu maana zake au hatufahamu. Achia ngazi: jiuzulu nafasi uliyokuwepo, kata tamaa, acha kazi. Kata maini: umiza kwa maneno, tia hofu, mwambie mtu habari ya kusikitisha au kuhuzunisha. Ingia mkenge: potea njia, nenda mahali ambapo hukuwa takiwa kwenda. Danganyika kwa uongo au ulaghai wa mtu. Kula bata: Fanya starehe, furahia jambo kwa kuburudika. Toka kimasomaso: shinda kwa ajili ya wengi, fanya lililokuwa linasubiriwa. Furahisha. Vunja moyo: katisha...

MATANGAZO

MAONI MAPYA

Amani Njoka on Uundaji wa maneno ya Kiswahili

PETER M.ELIAS on Uundaji wa maneno ya Kiswahili

Amani Njoka on Wahitimu 35 watunukiwa shahada ya Kiswahili UDSM, mwanafunzi wa Kiswahili aongoza

Robert Ayubu on Wahitimu 35 watunukiwa shahada ya Kiswahili UDSM, mwanafunzi wa Kiswahili aongoza

Gadi Solomon on Muuaji asakwe

Picha 4: Ujenzi wa Lugha Kupitia Nahau Kwenye Kitengo cha Jifunze Kiswahili

www.swahilihub.com/JifunzeKiswahili/1306806-1306806-3r4rdaz/index.html

SWAHILIHUB

Kitovu Cha Kiswahili

Mradi wa **TAIFA LEO** **MWANANCHI**

INGIA

MWANZO | HABARI | JIFUNZE KISWAHILI | BLOGU NA UKUMBI | MAKTABANI JISOMEE | PICHA | VIDEO | MAKALA |

INTRODUCTION

Learning Swahili from the Source- Jifunze Kiswahili kutoka kitovuni.

We are the undisputable authority in Kiswahili in the world having been the source of news in Kiswahili for over 60 years.

Powered by the two leading Kiswahili newspapers in the world Taifa Leo of Kenya and Mwananchi of Tanzania both Product of Nation Media Group, the premier media house of East and Central Africa.

We have comprehensive teaching material in form of text, audio, pictures and video clips. The Swahili tutorials are organized to fit your level of language competence. There is Beginners level, Intermediate level and Advanced level. The course will be of immense value to students of Kiswahili both in East Africa and abroad, their teachers, tourist, researchers and general lovers of Swahili language willing to learn it or advance it.

Swahili Hub - The Home of Swahili - guarantees you the best service.

Wasemavyo wanafunzi

Nilipiga lugha msasa kupitia Swahili Hub

Sarah Sejer Carlsen, "Nimekuwa na azma kuu ya kuhudumu Afrika. Hii ilitimia nilipotambua Lugha tamu ya Kiswahili. Sasa hivi ninaweza kusema Kiswahili baada ya kukisoma katika Chuo Cha SOAS.

Nilipata tajriba ya kukipiga msasa kupitia mtandao wa Swahili Hub. Sasa naitwa Mswahili."

Sarah ni mwanafunzi wa Kiswahili SOAS-Chuo Kikuu cha London na raia wa Denmark.

Picha 5: Umuhimu wa Kitengo cha Jifunze Kiswahili

Kutokana na matokeo ya mijadala ya makundi, mahojiano na mrejesho wa hojaji, kigezo kilichochangia katika ubwaji na matumizi ya kitengo cha Jifunze Kiswahili kilikuwa ni uwazi kuhusu manufaa yake na jinsi kitengo hiki kilivyochukuliwa kuwa cha manufaa kwa wanafunzi wa Kiswahili. Isitoshe uwiano wa kitengo hiki na machukulio ya watumiaji wake kwa namna kilivyochukuliwa kuingiliana na hali, maadili na mazoea yao katika michakato ya ufundishaji na ujifunzaji lugha ya Kiswahili yalikuwa na manufaa kwa ubwaji wa tovuti ya Swahilihub. Ili kufanikisha msambao wa uvumbuzi, uwiano huchangia pakubwa.

Blogu na Ukumbi

Matumizi ya kitengo cha Blogu na Ukumbi yalichangia katika ukuzaji wa Kiswahili kikongoo. Shughuli za kiuchumi, kisiasa, kijamii, kitamaduni, kisayansi, kielimu, kiroho na kiteknolojia hutokea kwa kiwango kikubwa kwenye kitengo cha blogu na ukumbi. Shughuli hizi huchangia matumizi ya istilahi na misamiati mwafaka ili kuyakidhi mahitaji ya watumiaji wa Swahilihub. Tovuti hii inawapa wanajamii nafasi ya kuyasoma mambo haya kwa nia ya kujiboresha zaidi na kuikuza lugha ya Kiswahili. Taarifa hizi zinawafikia pindi zinapopakiwa. Awali, kabla ya kuzinduliwa kwa tovuti ya Swahilihub, ujuzi huu ulipatikana kwa ugumu sana kwani watumiaji walihitajika kutafuta machapisho haya moja kwa moja. Vilevile, tovuti ya Swahilihub inawapa watumiaji wake uhuru wa kutoa maoni kuhusu taarifa zinazopakiwa kwenye Swahilihub papo hapo pindi habari hizo zinapopakiwa. Watumiaji wa tovuti ya Swahilihub ni watu wa kutoka sehemu mbalimbali za ulimwengu. Mtagusano wa watu hawa wenye tajriba, mielekeo na uelewa tofauti wa mambo unawasaidia wanajamii kukuzana hasa wanapotoa maoni yao mbalimbali kuhusu masuala haya ibuka. Mtagusano hii huchangia pakubwa katika usambaji wa Kiswahili na udumishaji wa hadhi na dhima yake katika maeneo mbalimbali kote ulimwenguni.

Kiswahili ni miongoni mwa lugha zinazopokea maneno kutokana na matumizi yake kwenye mitandao hususan katika maendeleo ya sayansi na teknolojia, siasa, kijamii na uchumi. Kwa mfano, kuna istilahi nyingi za kimtandao za sayansi na teknolojia ambazo hutumiwa katika shughuli mbalimbali za kijamii kwenye vitengo vyote vinane vya Swahilihub. Kitengo hiki kiliimarisha uvumbuzi na ubunifu wa watumiaji wa tovuti ya Swahilihub. Kitengo cha Blogu na Ukumbi ni jukwaa muhimu katika ukuzaji wa lugha ya Kiswahili kupitia kwa mawasiliano na mitagusano miongoni mwa wataalam wa Kiswahili. Kwa mujibu wa Rodgers (2003) mawasiliano ni mchakato unaowawezesha wanajamii husika kubuni, kushiriki na kusambaza habari miongoni mwao ili kuyafikia malengo fulani mahususi. Vyombo vya habari kama vile runinga na redio mbalimbali na mitagusano ya kibinafsi ni zana muhimu za mawasiliano miongoni mwa watumiaji wa tovuti ya Swahilihub.

Blogu na Ukumbi ni kitengo kilicho na nafasi kubwa ya kufikisha tovuti ya Swahilihub kwenye upeo wa matumizi yake katika ukuzaji wa lugha ya Kiswahili. Rodgers (2003) anadahili kwamba upeo ni tukio katika mchakato wa msambao wa uvumbuzi ambapo uvumbuzi huo hushika kani na kuanza kuenea kwa kasi. Upeo ni kigezo cha ukubalifu wa tovuti ya Swahilihub na hujengwa kwa msaada wa ushirikiano na utangamano wa wataalamu na washikadau mashuhuri wanaoheshimika katika taaluma ya Kiswahili. Swahilihub hutegemea kitengo hiki cha Blogu na Ukumbi ili kufanikisha lengo lake la kushirikiana na waandishi, wahariri wa makala na wenye blogu za Kiswahili katika kuongeza wigo wa mawasiliano ya Afrika Mashariki na duniani kote.

NYUMBANI
MAKTABA
UTAFITI/IKISIRI
HADITHI
MASHAIRI/TENZI
MAKALA
VIDEO

MATUKIO YA KISWAHILI

Rais Samia apongeza Bunge la Kenya kutumia lugha ya Kiswahili

Gadi Solomon, Mwananchi Rais wa Jamhuri wa Muungano wa Tanzania, Samia Suluhu Hassan amelipongeza Bunge la Kenya kwa kuazimia kutumia ...

Soma zaidi

Waandishi watangaziwa fursa Tuzo za Mabati Cornell ya Fasihi 2021

Gadi Solomon, Mwananchi Waandaji wa mashindano ya Tuzo ya Kiswahili ya Mabati-Cornell ya Fasihi ya Afrika yatakatyofanyika kwa mara ...

Soma zaidi

Sheria 450 kuwa kwa Kiswahili Desemba mwaka huu

Ofisi ya Mwanasheria Mkuu wa Serikali imeanza kuzitafsiri sheria kuu 450 zilizotungwa kwa lugha ya Kiingereza ili ziwe kwa lugha ...

Soma zaidi

Mkalimani hotuba za viongozi Dodoma awaomba radhi Watanzania

**1959 - 2021
BURIANI SHUJAA WETU
PUMZIKA KWA AMANI**

MHE. DKT JOHN POMBE JOSEPH MAGUFULI
RAIS WA JAMHURI YA MUUNGANO WA TANZANIA

Picha 6: Mitagusano Kwenye Blogu na Ukumbi katika Ukuzaji wa Lugha ya Kiswahili

Ukuzaji wa Lugha ya Kiswahili Kutokana na Usambaaaji Wake

Katika sehemu hii, matokeo ya utafiti yamebaini kwamba Swahilihub imechangia ukuzaji Kiswahili kutokana na usmbaaji wake kimaeneo na kiwakati. Usambaaaji wa Kiswahili ni uongezekaji wa matumizi yake kieneo na kiwakati. Tovuti ya Swahilihub ilifanikisha usambaaaji wa Kiswahili kupitia mikakati yake ya kuyafikia mahitaji ya watumiaji wake mtandaoni. Tovuti ya Swahilihub iliwapa nafasi watumiaji wake kuungana na marafiki na familia, na kushiriki taarifa, picha na video. Mitagusano hii ilichangia pakubwa katika maenezi ya lugha ya Kiswahili miongoni mwa watumiaji wa Swahilihub. Ueneaji huu ulitokana na ushirikiano uliokuwepo baina ya mitandao mingi ya kijamii na Swahilihub. Ushirikiano huu ulihusisha Facebook, Wikipedia, Google+, Twita na LinkedIn. Tovuti hizi ni baadhi ya mitandao mikubwa kabisa kwenye intaneti. Kuna zaidi ya watu bilioni moja kwenye Facebook, Wikipedia ina zaidi ya watumiaji bilioni nne na Twita ina zaidi ya watumiaji milioni 500. Ushirikiano wa Swahilihub na majukwaa haya ya kijamii ulichangia katika kuieneza lugha ya Kiswahili kwa hadhira pana kote ulimwenguni na hivyo basi kuikuza zaidi.

Mwanzo

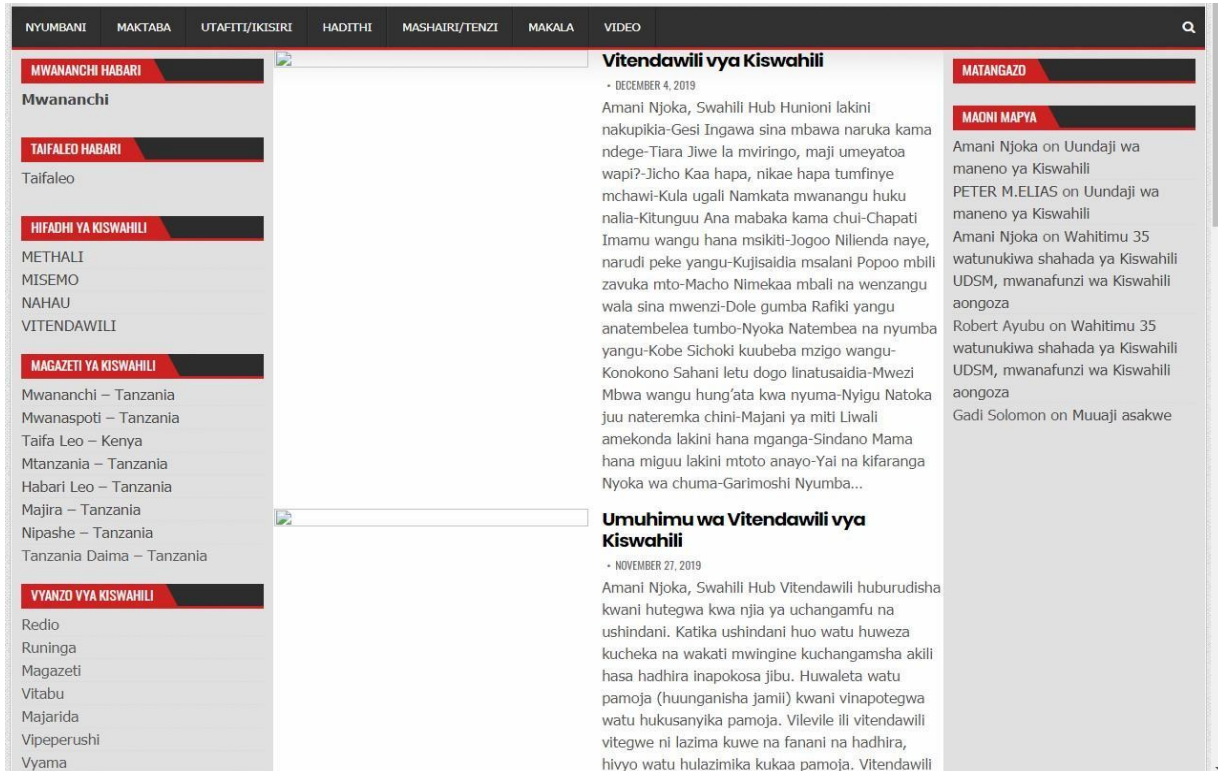
Watafitiwa walitoa mrejesho kwamba kitengo cha Mwanzo ni kigezo muhimu sana katika ujenzi wa muundo wa tovuti ya Swahilihub kwa kuwa kigezo hiki kinachangia kuipa tovuti hii taswira inayowakaribisha na kupendeza watumiaji wa tovuti ya Swahilihub mtandaoni (Taz. Picha 7).

Picha 7: Vitendawili katika Ujenzi wa Misamiati Kwenye Kitengo cha Mwanzo

Matumizi ya Mwanzo kama kitengo cha tovuti ya Swahilihub yaliweza kuchangia ukuzaji wa lugha ya Kiswahili kwa kuelekeza watumiaji wa tovuti ya Swahilihub kwenye vitengo vyote ambavyo vilikidhi mahitaji yao mtandaoni. Matumizi yake yana nafasi inayofaa katika kuimarisha uamilifu wa tovuti ya Swahilihub mtandaoni. Hivyo basi kitengo cha Mwanzo kina uwezo wa kubainisha ubora na manufaa ya tovuti ya Swahilihub kwa watumiaji wake mtandaoni.

Hali hii ni tofauti na ilivyokuwa kabla ya kubuniwa kwa tovuti ya Swahilihub katika mwaka wa 2012 ambapo msomaji angehitajika kutafuta kitabu au jarida lenyewe ili aweze kusoma. Changamoto za kutafuta vitabu hivyo maktabani sasa zimepunguzwa. Isitoshe, watumiaji wake wana uwezo wa kupokea habari pindi zinapotokea na hata kuweza kupashana wenyewe kwa wenyewe. Watumiaji walieleza kwamba wanaweza badilishana ujumbe kwa njia ya maandishi, picha au video kwa kutumiana tu kiungo cha taarifa husika. Mtumiaji mmoja hahitaji kuinukuu taarifa yote ili aweze kushiriki na wenzake. Badala yake, anahitajika tu kusambaza kiungo cha (URL) habari zenyewe. Baadaye mhusika wa pili anaweza kuifikia kokote aliko kwa kubonyeza kwenye linki hiyo ambayo itamwezesha kuifikia taarifa husika katika tovuti ya Swahilihub.

Picha 8: Mchango wa Vitendawili katika Ukuzaji wa Kiswahili

Habari

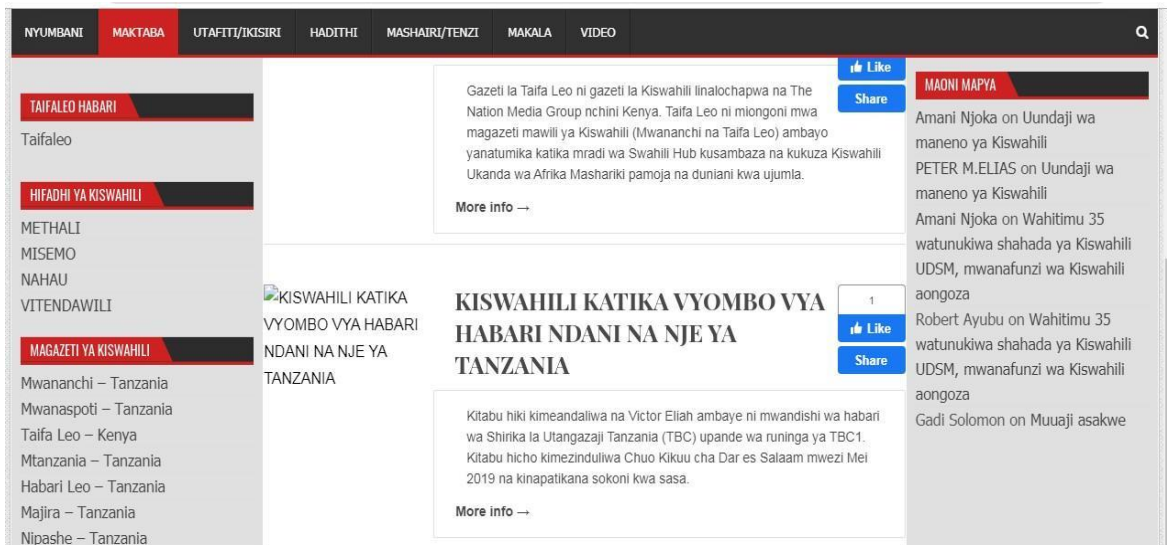
Habari huangazia masuala yanayochangia teknohama na usasa katika ukuzaji wa Kiswahili. Runinga ya QTV na NTV zinakuza Kiswahili hewani na katika kurasa zake za YouTube, Msasa wa Lugha, Facebook na Twitter. Kitengo hiki huonyesha video na picha zilizopigwa na kutolewa maelezo kwa Kiswahili. Vipindi hivi vya Habari vilichangia katika kujenga sarufi, istilahi na misamiati ya lugha ya Kiswahili na kueneza misamiati yake miongoni mwa watumiaji wa tovuti ya Swahilithub. Matokeo ya utafiti huu yalibaini kuwa kitengo cha Habari ndicho kilichotumiwa kwa kiasi kikubwa miongoni mwa watumiaji wa tovuti ya Swahilithub. Matokeo haya yalitokana na uwiano wa kitengo hiki kwa kuwa kitengo hiki kilichukuliwa kuingiliana na hali, maadili na mazoea yao ya awali kuhusu Habari na mambo muhimu waliyohitaji kutoka mtandaoni. Uwiano huu ulichangia pakubwa ufanisi wa matumizi ya kitengo cha Habari miongoni mwa watumiaji wa tovuti ya Swahilithub. Vile vile, kigezo kingine kilichochangia katika matumizi ya kitengo cha Habari kilikuwa ni uwazi kuhusu manufaa yake na kwa kuwa kilichukuliwa kuwa wa manufaa kwa watumiaji wake. Aidha katika mchakato wa msambao wa tovuti ya Swahilithub, vyombo vya habari huchangia pakubwa katika hatua ya uhamasisho kwa kuwa vina hadhira pana na hivyo basi huweza kuathiri mielekeo ya wanajamii kwa kiasi fulani. Tovuti ya Swahilithub ni mtandao unaoendelezwa na kampuni ya Nation Media na magazeti ya *Taifa Leo* nchini Kenya na *Mwananchi* nchini Tanzania.

Kwa upande mwingine, msambao ni mchakato wa kijamii unaohusisha kwa kiasi kikubwa, mitagusano ya kibinafsi miongoni mwa wanajamii husika.

Picha 9 na 10 inabainisha nafasi ya kitengo cha Habari katika usambaaaji wa Kiswahili kupitia vyombo vya habari. Hivyo basi mitagusano ya kibinafsi ina nafasi kubwa sana ya kujenga au kubadilisha mielekeo na misimamo mikali miongoni mwa wanajamii. Mitagusano hii kwenye vyombo vya habari ilichangia kuimarisha matumizi ya kitengo cha habari miongoni mwa watumiaji wa tovuti ya Swahilithub. Ndiposa kitengo cha Habari kikawa na watumiaji wengi zaidi kwa asilimia takriban 66 (224) kikilinganishwa na idadi ya watumiaji wa vitengo vingine vya tovuti ya Swahilithub.

Picha 9: Nafasi ya Kitengo cha Habari

Picha 10: Nafasi ya Vyombo vya Habari katika Kitengo cha Habari

Ukuzaji wa Lugha ya Kiswahili Kutokana na Udumishaji wa Hadhi Yake

Udumishaji wa hadhi na dhima ya Kiswahili hutokana na nafasi na majukumu inayopewa lugha ya Kiswahili katika maamuzi ya kisera na matumizi mapana ya lugha ya Kiswahili. Katika sehemu hii, matokeo ya utafiti yamebaini kwamba Swahilihub imechangia ukuzaji Kiswahili kihadhi na dhima. Kiswahili ni lugha iliyo na hadhi kubwa sana barani Afrika na tovuti ya Swahilihub inatoa nafasi ya kuimakinikia ili iimarishwe dhima yake kote ulimwenguni. Makala yaliyohifadhiwa kwenye vitengo vya Swahilihub ni chanzo cha sera za serikali kubuniwa ili kubaini haja na msukumo wa kukikua Kiswahili katika karne ya 21. Msukumo huu ulitolewa kwa serikali za Afrika Mashariki kama wenyeji wa lugha ya Kiswahili ili hadhi yake iimarishwe na kuwafaidi wenyeji na wageni. Swahilihub kupitia kwa vitengo vyake ilikuza Kiswahili miongoni mwa wasemaji wa Kiafrika na wa kimataifa ambao idadi yao kwa sasa inazidi milioni mia moja kote ulimwenguni.

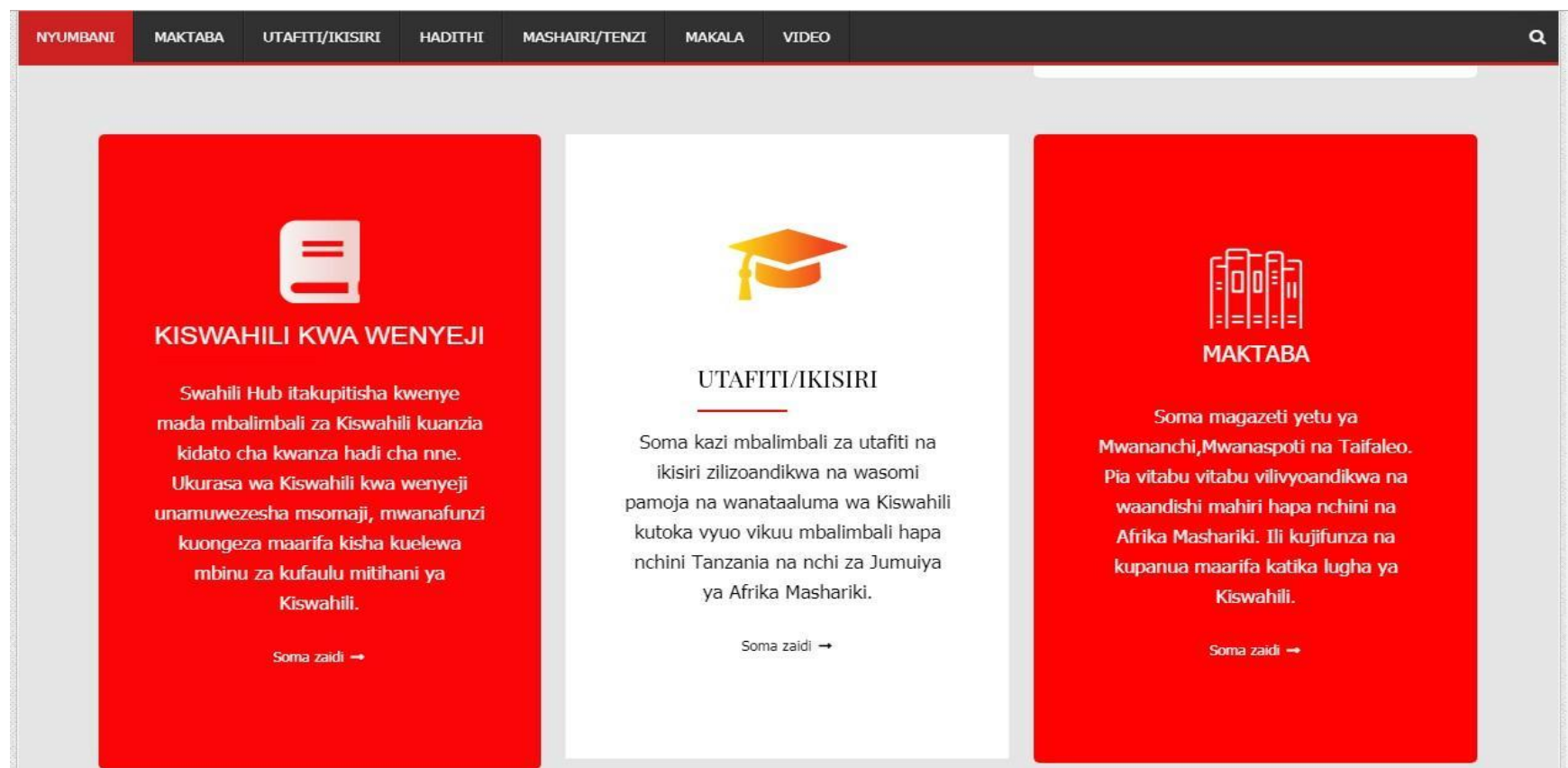
Maktabani Jisomee

Matokeo ya utafiti anuai kuhusu historia na maendeleo ya Kiswahili yamechapishwa katika kitengo cha Maktabani Jisomee (Tazama picha 11). Taarifa na mijadala katika machapisho haya yanathibitisha jambo moja muhimu kwamba lugha ya Kiswahili na matumizi yake yamekuwa yakipanuka tena kwa kasi kubwa kwenye vitengo mbalimbali vya Swahilihub. Matokeo ya baadhi ya utafiti wa Kiswahili katika vyuo vikuu vya Uropa, Marekani, Ujapani, Uchina, na hata Afrika yamepakwa kwenye kitengo cha Maktabani Jisomee na kuwafikia watumiaji wa Swahilihub kote ulimwenguni. Kwa mfano Kiswahili kwa wenyeji katika picha 32. Utafiti huu wa kitaaluma ni hatua muhimu katika kudumisha hadhi na dhima ya Kiswahili ulimwenguni. Juhudi kama hizi zimeipa lugha ya Kiswahili nafasi ya pili baada ya Kiarabu katika lugha zinazotumika katika shughuli za kiuchumi, kisiasa, na kijamii barani Afrika. Hali hii ni hatua muhimu katika ukuzaji wa Kiswahili kwa kuimarisha hadhi yake.

Miongoni mwa mafanikio ya Swahilihub kupitia mchango wa ripoti za utafiti katika kitengo cha Maktabani Jisomee ni kwamba Kiswahili kimeanza kuundiwa sera na serikali za nchi za Afrika Mashariki. Kiswahili pia ni lugha kuu ya mipaka katika ukanda wa Afrika Mashariki na kati barani Afrika. Mafanikio haya ni idhibati kwamba kupitia kwa makala mbalimbali za utafiti (Taz. Picha 11), Swahilihub inatoa mchango mkubwa sana katika udumishaji wa hadhi na dhima ya Kiswahili kote ulimwenguni kwa kuwa kuna soko kubwa la huduma zake katika maeneo yanayozungumzwa Kiswahili, ikikadiriwa kuwa Kiswahili hutumiwa na watu takribani milioni mia moja na ishirini kote ulimwenguni.

Katika picha 12, makala ya Zuhura kuhusu mchango wa lahaja katika kukikuza Kiswahili Sanifu yalichangia katika kuimarisha matini ya Swahilihub na katika ukuzaji wa Kiswahili. Ili kufanikisha lengo lake la kushirikiana na waandishi, wahariri wa makala na wenye blogu za Kiswahili katika kuongeza wigo wa mawasiliano na kukitangaza Kiswahili ndani ya Afrika Mashariki na duniani kote, tovuti ya Swahilihub inapigwa jeki na michango ya hatua hizi muhimu katika ukuzaji wa lugha ya Kiswahili mtandaoni.

Aidha katika mchakato wa msambao wa Swahilihub, makala huchangia katika hatua ya uhamasisho na uchunzaji pamoja na majaribio ya tovuti ya Swahilihub kwa kuwa Swahilihub ina hadhira pana na hivyo basi huweza kuathiri mielekeo ya watumiaji wake kwa kiasi fulani (Taz. Picha 11 na 12). Isitoshe kutokana na utendakazi wa mradi wa Swahilihub, tovuti 165 ziliwaelekeza watumiaji wake kurejelea matini ya Swahilihub katika kitengo cha Maktabani Jisomee kama ishara tosha ya kuaminika kwa matini ya Swahilihub. Tovuti zenye hadhi na dhima kuu kama mtanzania.co.tz na mwananchi.com ziliwaelekeza watumiaji wake kurejelea matini ya Swahilihub kama msingi wa usambaaaji na udumishaji wa hadhi na dhima ya Kiswahili. Ongezeko hili la idadi ya tovuti zinazorejelea matini ya Swahilihub ni thibitisho kwamba matini iliyopo kwenye tovuti ya Swahilihub ina upya unaowavutia na kuwapendeza watumiaji wa tovuti nyingine. Kupendekezwa kwa matini ya tovuti ya Swahilihub ni ishara ya kuaminika na kutegemeka kwa tovuti ya Swahilihub miongoni mwa watumiaji wa tovuti zingine kote ulimwenguni. Mchakato huu mzima ni hatua kubwa katika ukuzaji wa Kiswahili kwa msingi wa ujenzi wake, usambaaaji wake na udumishaji wa hadhi na dhima yake.

Picha 11: Hifadhi ya Utafiti wa Lugha ya Kiswahili

NYUMBANI	MAKTABA	UTAFITI/IKISIRI	HADITHI	MASHAJIRI/TENZI	MAKALA	VIDEO	
MWANANCHI HABARI Mwananchi TAIFALEO HABARI Taifaleo HIFADHI YA KISWAHILI METHALI MISEMO NAHAU VITENDAWILI MAGAZETI YA KISWAHILI Mwananchi – Tanzania Mwanaspoti – Tanzania Taifa Leo – Kenya Mtanzania – Tanzania Habari Leo – Tanzania Majira – Tanzania Nipashe – Tanzania Tanzania Daima – Tanzania VYANZO VYA KISWAHILI Redio Runinga Magazeti Vitabu Majarida Vipeperushi		UTAFITI Ukisoma Swahili hub utaweza kupata maarifa mengi ya kazi za kifasihi na kisimu zilizofanyiwa utafiti na mabingwa wa Kiswahili katika taaluma ya mashairi, tenzi, hadithi, nahau, nk. Kwa upande wa sarufi utafahamu kwa kina isimu ya Kiswahili kama muundo, maumbo, maana na matamshi fasaha ya Kiswahili. Maana ya utafiti Utafiti ni neno linalotumika katika nyanja za kisayansi na kijamii likiwa na maana ya uchunguzi wa kina wa jambo maalumu wenye lengo la kugundua na kupata maarifa mapya au kuongeza ufahamu. Kwa upande wa lugha, ziko tafiti za fasihi na isimu ya Kiswahili zikilenga katika uchanganuzi wa jambo, utafiti elekezi, utafiti fafanuzi, utafiti ingizi, utafitimsingi, utafiti rasmishi, nk. Taasisi za lugha na watu binafsi hufanya utafiti kwa lengo la kufafanua masuala ya lugha, ili kuongeza maarifa au kufafanua jambo fulani. Nitatoa mifano michache ya utafiti uliowahi kufanywa na pia ile ambayo itafanywa kwa faida ya wadau na wapenzi wa Kiswahili. “Mchango wa lahaja katika kukikiza Kiswahili sanifu: Iko mifano kutoka katika istilahi za Tiba na Uguzi.” Na Zuhura Al Moh’d. Lengo ni kuonesha namna lahaja zinavyoweza kuchangia katika kukuza Kiswahili. Msisitizo utakuwa katika kukuza tasnia ya tiba na uuguzi kwa kufuata msamiati na istilahi za Kiswahili. Mapendekezo yaliyowahi kutolewa ni kuunda istilahi kutoka katika lahaja za Kiswahili, lugha za Kibantu, lugha za Kiafrika na ikishindikana kutafuta maneno kutoka katika lugha nyingine nje ya Afrika. Njia ya utohozi hupendelewa lakini inatakiwa kutumika kama hatua ya mwisho. Kilio cha Mwalimu J.K. NYerere Na Yasin S. Musa Mwalimu J.K.Nyerere alipendelea Kiswahili kitumike katika siasa za Kiafrika badala ya lugha za kigeni kwani lugha za kigeni huuzwa utu wa Mwafrika (Bloommert, 1990). Lugha ya Mwalimu ilikuwa na mshawasha kwa wasomaji na wasikilizaji kila uchao hasa kuhusu walarushwa, mafisadi na wasiopenda amani.			MATANGAZO MAONI MAPYA Amani Njoka on Uundaji wa maneno ya Kiswahili PETER M.ELIAS on Uundaji wa maneno ya Kiswahili Amani Njoka on Wahitimu 35 watunukiwa shahada ya Kiswahili UDSM, mwanafunzi wa Kiswahili aongoza Robert Ayubu on Wahitimu 35 watunukiwa shahada ya Kiswahili UDSM, mwanafunzi wa Kiswahili aongoza Gadi Solomon on Muuaji asakwe		

Picha 12: Hifadhi ya Makala za Utafiti wa Lugha ya Kiswahili

Hitimisho

Makala haya yamejadili mchango wa Swahilihub katika ukuzaji wa Kiswahili. Kutokana na matokeo ya utafiti huu, tulibaini kuwa tovuti ya Swahilihub imeumbwa kama jukwaa la TEHAMA ambalo lina nafasi kubwa ya kukuza taaluma ya Kiswahili kwa kuboresha mbinu mbalimbali zinazotumiwa kuijenga, kuisambaza na kuimarisha hadhi na dhima yake kupitia michakato ya elimu ya Kiswahili. TEHAMA hutokea kwa namna mbalimbali kwenye tovuti ya Swahilihub kupitia vitengo vyake mbalimbali vinavyotumika katika ueneaji na ukuaji wa lugha ya Kiswahili. Matokeo ya utafiti huu yalionyesha kwamba vitengo hivyo vilitumiwa kwa kiasi tofauti tofauti na watumiaji wa Swahilihub huku wengine wakivitumia sana, wengine wakivitumia, wengine wakisema hawajui na wengine hawavitumii kabisa. Kutokana na data ya hojaji iliyopatikana nyanjani, utafiti huu ulitambua kuwa watumiaji wa Swahilihub hupata maarifa kuhusu masuala ya Kiswahili miongoni mwa mambo mengine mengi ya kimsingi katika maisha na jamii kwa upana wake. Tovuti ya Swahilihub inategemewa katika kusambaza habari na maarifa kwa lugha ya Kiswahili kwa haraka na kwa watu wengi duniani. Kwa msingi huu Swahilihub inatoa mchango mkubwa katika ukuzaji wa Kiswahili kwa kuijengea kanzi ya istilahi na hivyo basi kuwezesha usambaaaji wake miongoni mwa watu wengi.

Utafiti huu umebaini kuwa tovuti ya Swahilihub ilibuniwa katika mfumo ambao unamwezesha mtu yeyote kupakua data yoyote akiwa mahali popote ulimwenguni almuradi ameunganishwa kwenye masafa ya mtandao. Uzinduzi pekee wa tovuti ya Swahilihub hautoshi, bali ni muhimu tovuti hii ifikie hadhira lengwa na kwa wakati unaofaa. Miongoni mwa mambo yanayochangia ukuzaji wa Kiswahili ni idadi ya watu walioubwia uvumbuzi wa mradi wa Swahilihub katika kipindi cha takriban mwongo mmoja tangu kuasisiwa kwake. Makala haya yameshughulikia kwa jumla mfumo wa Swahilihub katika ukuzaji wa Kiswahili. Makala haya yameibuliwa na ukweli kwamba Kiswahili ni lugha ya kimataifa inayosomwa kupitia kwa mtandao na ambayo ina nafasi katika kumudu teknolojia mpya zinazojiri kila uchao. Tovuti ya Swahilihub kwa upande mwingine ni teknolojia mpya inayohitaji lugha ya Kiswahili kuimarisha usambazaji na ukubalifu wake miongoni mwa mamilioni ya watumiaji wa lugha hii. Swahilihub ni mtandao wenye upekee mkubwa katika kuimarisha ukuzaji wa Kiswahili mitandaoni. Swahilihub ilichangia na inaendelea kuchangia kwa ujenzi, usambaaaji na udumishaji wa hadhi na dhima ya Kiswahili na vivyo hivyo Kiswahili kilichangia na kinaendelea kuchangia kustawisha Swahilihub miongoni mwa wadau wa taaluma ya Kiswahili.

Marejeleo

- Aghaei, S., Nematbakhsh, M. A., & Farsani, H. K. (2012). Evolution of the World Wide Web: From WEB 1.0 TO WEB 4.0. *International Journal of Web & Semantic Technology*, 3(1), 1-10.
- Alexa. (2017). Alexa About. Retrieved June 15, 2018, from <https://www.alexacom/about>
- Alexa. (2018, October 10). *The Top 500 Sites on The Web*. Retrieved from <https://www.alexacom>
- Arvi, H. (2004). *Helsinki Corpus of Swahili*. Compilerers: Institute for Asian and African Studies (University of Helsinki) and CSC.
- Arvi, H. (2004). Swahili Language Manager: A Storehouse for Developing Multiple Computational Applications. *Nordic Journal of African Studies*, 13, 363-397.
- Bakiza (2010). *Swahili Grammar and Workbook*. Routledge.
- Batul, F. (2009). *Chatspeak: Linguistic Evolution or Devolution*. New York: Pergamon Press
- Best & Khan, R. M. I. (2010). Use of Mobile Immersion in Foreign Language Teaching to Enhance Target Language Vocabulary Learning. *MIER Journal of Educational Studies Trends and Practices*, 66-82.
- Chimera, R. (2000). *Kiswahili: Past, Present and Future Horizon*. Nairobi: Nairobi University Press.
- Cooper, R., & Robert, W. (1990). *Information Technology Implementation Research: A Technological Diffusion Approach Stable*. URL: <https://www.jstor.org/stable/2661451>
- Diffily, S. (2006). *The Website Manager's Handbook*.
- Dorr, A. (1984). *Television and Children*. Calif: Newbury Park.
- DoubleClick. (2016). *The Need for Mobile Speed*. Google.
- Gikambi, H. (2014). 'Mgeni Njoo Mwenyeji Atambe' - Athari Za Facebook, Twitter na Youtube katika Vyombo vya Habari Vitumiazo Kiswahili. Makala kwenye Kongamano la Swakc. http://www.afrikanistik.uni-bayreuth.de/de/colloq/swahili_colloq/index.html.

- Google. (2018b). *Improve Server Response Time*. Retrieved July 26, 2018, from <https://developers.google.com/speed/docs/insights/Server>
- Google. (2018c, September 30). *Transparency report*. Retrieved from <https://transparencyreport.google.com/safe-browsing/overview>
- Google. (2019, January 21). *From the Garage to the Googleplex*. Retrieved from <https://www.google.com/about/our-story/>
- Green, J. C. (1989). Towards a Conceptual Framework for Mixed Methods Evaluation.
- Green, J. C. (2008). Is Mixed Methods Social Inquiry a Distinctive Methodology?
- Jagero, J. A., Mohochi, E. S., & Indede, F. (2013). The Usage of Kiswahili in Blog Discourse and the Effects on Its Development. *International Journal of Humanities and Social Science*, 3(14), 192-199.
- Jelimo, D. (2015). Athari za Lugha za Tovuti katika Mustakabali wa Ufundishaji wa Kiswahili. Mount Kenya University.
- Kamusi ya Cambridge. (2015). The Cambridge Dictionary of Psychology. *Reference Reviews*, 24(3), 8-8.
- Leung, D., Law, R., & Lee, H. (2016). A Modified Model for Hotel Website Functionality Evaluation. *Journal of Travel & Tourism Marketing*, 33(9), 1268-1285.
- Leung, X. Y., Bai, B., & Stahura, K. A. (2015). The Marketing Effectiveness of Social Media
- Lulu, G. L. (1987). *Microcomputers in Education: Elements of Computer-Based Curriculum in Education*. Washington: US Government Printing Office.
- Maina. (2016). <http://www.mwananchi.co.tz/swalihub/1597604-2779982>;
- Moraa, J. M. (2012). *Uzalishaji wa Msamiati katika Mradi wa Microsoft East Africa 2004-2009* [Haijachapishwa]. Tasnifu ya MA ya Chuo Kikuu cha Kenyatta.
- Mugenda, O., & Mugenda, A. (2003). *Qualitative and Quantitative Approaches*. Nairobi: Acts Press.
- Njihia, K. (2005). A Digital Divide: Kiswahili Holds the Key. *Journal of Language, Technology & Entrepreneurship in Africa*, 1(1), 133-143.
- Njihia, K. (2015). Taathira za Kiswahili na Lugha Nyingine kwa Uthabiti wa Kiisimujam wa Lugha za Mama Mijini Nairobi, Kiambu na Thika: Mfano wa Kikuyu. [Tasnifu Isiyochapishwa]. Chuo Kikuu cha Kenyatta
- Owino, A. (2011). Tathmini ya Matumizi ya TEKNOHAMA katika Ufundishaji wa Riwaya ya Kiswahili katika Shule za Upili Wilayani Kisumu Magharibi. [Tasnifu ya Uzamili Isiyochapishwa]. Chuo Kikuu cha Sayansi na Teknolojia cha Masinde Muliro.
- Owoche, P. (2019). *Online Hotel Branding Based on the Dialogic Principles of Internet Communication* [Unpublished]. Doctoral Dissertation, Kibabii University.
- Simala, I. K. (2002). *Utafiti wa Kiswahili*. Maseno, Chuo Kikuu cha Maseno.
- SimilarWeb. (2019, January 21). Hotels.com Traffic Sources. Retrieved from <https://www.similarweb.com/website/hotels.com#overview>
- TUKI. (2006). *Kamusi ya Kiingereza-Kiswahili* (3rd Ed). Taasisi ya uchunguzi wa Kiswahili, Chuo kikuu cha Dar-es-salaam.
- Wamalwa, S. (2016). *Tathmini ya Uwasilishaji na Upokezi wa Taarifa za Hadari za Kiswahili katika Tovuti ya Swalihub* [Tasnifu Isiyochapishwa]. Chuo Kikuu cha Kenyatta.